

זכר אזכרנו עוד

ביטויים רחבים למצוות זכירת השבת / נעם זנד

- ❖ פתיחה
- ❖ הבעיה בשיטה הנפוצה
- ❖ אופן מחודש
- ❖ המקומות הנוספים שבהם יכולה להיות מצוות זכור
- ❖ הרחבת ההבנה של ל"ט אבות מלאכה
- ❖ סיכום

פתיחה

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעִשִּׂיתָ כָּל מְלֹאכְתֶּךָ: יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה אֹתָהּ וּבִגְדְךָ וּבִתְךָ עֹבְדֶיךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַהֲמִתֶּךָ וּגְרֶדְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ (שמות כ, ח-יא).

כאשר אנו מתבוננים בפעם הראשונה על מצוות זכור, אנו קוראים את הציווי הראשון הרשמי שבו אנו מחויבים באי עשיית מלאכה בשבת. אך מה הוא ציווי זה והאם יש הבדל בינו לבין הציווי "שמור את יום השבת"? ואם כן מהו?

בגמרא ישנם שני אזכורים לציווי של מצוות זכור. האזכור העיקרי למצווה זו נמצא במסכת פסחים: "תנו רבנן זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין" (קו ע"א), והאזכור השני נמצא במסכת ביצה:

/משנה/. יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת, אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותר - הותר לשבת. ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת וכו'.

גמרא. מנא הני מילי? - אמר שמואל: דאמר קרא זכור את יום השבת לקדשו (טו ע"ב).

המשנה מחדשת את דין עירוב תבשילין, והגמרא מסבירה שהמקור לכך הוא מציווי זכור. מהי מהות הציווי "זכור" זהו נושא שדנו בו רבות, בניסיון להבינו, וכן להבין מה הפער בינו לבין הציווי "שמור". המצווה העיקרית שאנו מתייחסים אליה היא מצוות הקידוש, אך האם יש לו צדדים נוספים?

הדרך העיקרית שבה פירשו¹ לאורך הדורות את הפער בין מצוות שמור למצוות זכור היא כהבדל בין ציווי לקום עשה - "זכור" - לשב ואל תעשה - "שמור". לכן מה שאנו מחויבים בעקבות מצוות זכור זה קידוש ועירוב תבשילין, שאלו מצוות העשה של השבת, לעומת מצוות שמור שמחייבת אותנו באיסור מלאכה - ל"ט אבות מלאכה וכל המשתמע מכך. גם ממקורות הגמרא עצמה נראה שקידוש ועירובין אלו החיובים שאנו מחויבים בהם מטעם זכור.

בראשונים ישנן כמה דעות נוספות מה היא מצוות זכור:

על פי רשב"ם (ויקרא כ, ח), עניין מצוות זכור הוא לזכור את שבת בראשית, וברגע שניזכר בה אנו נקיים את הקידוש שבה - נשבות ממלאכה. זאת אומרת, לא מדובר במצווה ממשית, אלא בזכירה שתוביל אותנו "לשומר" או "לקדש". ראשונים רבים אחרים, כגון האבן עזרא, רמב"ן ורש"י, מסבירים שמצוות זכור היא מצווה הנמצאת בשאר ימות השבוע - לספור אותם בהתאם לשבת, לייחד כלים ומאכלים לשבת במהלך השבוע, וכל זאת כדי לא לשכוח את שבת בשבוע עצמו. וישנם כאלה שמפרשים שעיקר מצוות זכור היא בעצם מצוות הקידוש שאנו מצווים עליה.

אם כן, נראה שעל פי הגמרא מצוות זכור היא המצווה לקדש את יום השבת, ובמקרה שיום טוב חל לפני שבת, לעשות עירוב תבשילין. הראשונים, לעומת זאת, פירשו שישנן מצוות ממשיות של זכור, דווקא מחוץ לשבת, ושמצוות זכור חלה גם בשאר השבוע ולא דווקא לשבת.

¹ מהרמב"ן (שמות כ, ז) ועד הרב מלמד להלכה בפתיחה להלכות שבת.

הבעיה בשיטה הנפוצה

במצוות זכור ישנן שלוש דעות עיקריות, אך מה שמשותף לכולן הוא שמצוות זכור כמעט ולא נוכחת במציאות, בייחוד ביחס למצוות שמור. כאשר אנו מבינים שרוב מצוות זכור הוא מצוות קידוש, נראה שמה שנשאר לנו מהציווי הראשוני על מצוות השבת בעשרת הדיברות, "זכור את יום השבת", הוא מצווה מאוד מצומצמת של אמירה של כמה פסוקים פעמיים במהלך השבת, ועשיית עירוב תבשילין בפעמים המעטות בשנה שבהן חל חג לפני שבת.

לעומת זאת, מצוות שמור נראית כמצווה שמשפיעה לנו על כל השבת. המצווה הזו לכאורה אוסרת עלינו את ל"ט אבות מלאכה. הפער מתעצם לאור העובדה שעל מצוות קידוש נכתבו כמה משפטים, ואילו על איסור מלאכה נכתבה מסכת שלימה.

האם הפער העצום הזה אפשרי? האם יכול להיות שמהציווי המקורי, הופכת מצוות זכור להיות כל כך שולית בחיים ההלכתיים?

1. רש"י רמב"ן והאבן עזרא מפרשים את מצוות זכור לשאר ימות השבוע - על פי מעשה הלל שייחד את המנות שלו לשבת, וכן על פי המדרש שסיפר לנו על ההבדל בין ישראל לגויים, על כך שאנו מייחדים את ספירת השבוע על פי שבת, לעומתם הסופרים לכל יום ויום. אך עדיין ההבנה שמצווה זו נאמרה על דברים שוליים ביחס לשמור, במיוחד כאשר זהו הניסוח המקורי, נראית כפער עצום ותמוה ביותר. בנוסף, נראה שדווקא הפעם הראשונה שבה ציינו בשבת - "זכור" - המצווה היא בכלל על שאר ימות השבוע.
2. כאשר רשב"ם מפרש שמצוות זכור היא כדי לקדשו, נראה שלמצוות זכור אין באמת מצווה ספציפית, וגם דין זה מצמצם לחלוטין את מצוות זכור לעומת שמור - נראה שזכור קיים באופן מטאפיזי כדי לעזור לשמור.
3. האמירה שמצוות זכור היא מצוות קידוש לכאורה פותרת את הנשים משום מצוות עשה שהזמן גרמא, ואכן עמדה על כך הגמרא וטענה מתוך כך ששני הציוויים נאמרו בדיבור אחד, גם הנשים נתחייבו. שאלו על כך

התוס': מדוע נתחייבו בציצית, שגם כלאיים וציצית נאמרו בדיבור אחד? ועל כן נראה שאולי ישנה סיבה יותר עמוקה.

4. מדוע התורה חיברה את ל"ט אבות מלאכה דווקא עם מצוות "שמור את יום השבת", שהרי אנו רואים שהציווי "לא תעשה כל מלאכה" נאמר גם בזכור וגם בשמור? האם יכול להיות שהוא נאמר במצוות זכור רק כפארפרזה למצוות שמור?

על כן נראה שאולי הפירוש שלנו עד היום למצוות זכור הוא עמוק יותר מאשר רק מצוות קידוש, או ספירת הימים על פי שבת. ייתכן שהחילוק שעשינו בין שמור לזכור הוא אינו החילוק הנכון.

אופן מחודש

על פי התמיהות הגדולות שהעלינו, נראה שמצוות זכור על פי הפירושים המסורתיים מצומצמת מדי, ועלינו להבין מהו הציווי במצוות זכור, ועל פי זה להבין האם ישנם מצוות ואיסורים אחרים הקשורים לציווי הנ"ל.

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלֹאכֶתְךָ. זו היא שבית שמאי אומרין אין שורין דיו וסמנין וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום: ואין פורשין מצודות חיה ועופות אלא כדי שיצודו מבעוד יום: ואין טוענין בקורת בית הברד ובעיגולי הגת אלא כדי שיזובו מבעוד יום: ואין פותקין מים לגנות אלא כדי שתתמלא מבעוד יום: ואין נותנין בשר בצל וביצה על גבי האש ולא תבשיל לתוך התנור אלא כדי שיצולו מבעוד יום ובית הלל מתירין בכולן אלא שבית שמאי אומרין ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך שתהא מלאכתך גמורה מערב שבת: ובית הלל אומרין ששת ימים תעבוד עושה אתה כל ששה ושאר מלאכתך היא נעשית מאליה בשבת. ועשית כל מלאכתך שתהא בשבת כמי שאין לו מלאכה (מכילתא דרשב"י, שמות כ, ט).

רש"י מעיר:

כשתהא שבת, יהי בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה (רש"י, שם).

כאשר אנו מסתכלים על המכילתא, נראה שיש הסכמה בין בית שמאי לבית הלל שחשיבות השבת היא כדי שתהיה כאדם שאין לו מלאכה, ואכן רש"י גם מסביר בפסוק זה שאדם שאין לו מלאכה זהו אדם שלא מהרהר אחר המלאכה. נראה אם כן שבהמשך לצייווי, רש"י מוסיף לנו דין שהוא מעבר לשאר ימות השבוע. נראה על פי זה שהקשר של מצוות זכור אינו מה שהכרנו עד עכשיו. יכול להיות שלמצוות זכור יש צד נוסף שמראה לנו שדווקא כאשר אנו בשבת, צריך להתנתק מהבלי העולם הזה ולחשוב על העתיד או העבר, וליצור יום שנמצא כאן בהווה, ואותו לזכור ולא לשכוח. לעומת זאת, את שאר הימים, בעבר ובעתיד, אנו מחוייבים לשכוח. דברים דומים ניתן למצוא ברמב"ן:

וטעם לקדשו – שיהא זכרוננו בו להיותו קדוש בעינינו, כמו שאמר: וקראת לשבת עונג לקדוש י"י מכובד (ישעיהו נ"ח:ג). והטעם, שתהא השביתה בעינינו בעבור שהוא יום קדוש, להפנות בו מעסקי המחשבות בהבלי הזמנים, ולתת בו ענג לנפשותינו בדרכי י"י, וללכת אל החכמים ואל הנביאים לשמוע דברי י"י, כמו שאמר: מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת (מלכים ב ד':כ"ג), שהיה דרכם כן, וכך אמרו ז"ל (בבלי ר"ה ט"ז): מכלל דבחדש ושבת בעי למיזל. וזה טעם שביתת הבהמה, שלא יבא בלבנו מחשבה עליה (רמב"ן שם).

הרמב"ן מתאר לנו גם דבר דומה, אנו מחוייבים להיפנות מעסקי המחשבות על הבלי הזמן. הוא מוסיף לנו דבר מפתיע, שטעם שביתת בהמה הוא שלא נוטרד במחשבתנו ממנה. והנה אנו רואים מצווה פאסיבית שאנו מחוייבים משום מצוות זכור, שאינה קידוש או עירוב תבשילין. על כן, האם יכול להיות שישנן עוד מצוות שאנו מחוייבים בהן, והן אינן מטעם שמור, כמו שהנחנו באופן טבעי עד עכשיו, אלא דווקא כל טעמן הוא מצוות זכור?

על פי הרמב"ן, רש"י והמכילתא, נראה שמטרת מצוות זכור היא לנתק את עולם השבת משאר ימות השבוע ולהיות כל כולנו ביום השבת. טעם זה יכול להסביר לנו את ההבדל בין הטעמים של כל ציווי, שהרי בציווי שמור אנו מחוייבים משום שה' הוציא אותנו ממצרים, ולעומת זאת במצוות זכור אנו מחוייבים כי הקב"ה נח ביום השביעי וקידשו. בעוד שמצוות שמור מתייחסת אל העבר שלנו, מצוות זכור

לא יכולה להתייחס להיסטוריה כטעם מכיוון שקידוש יום השבת תוך כדי היזכרות בעבר הפרטי שלנו, הוא לכאורה אוקסימורון, ועל כן אנו מחויבים רק לזכור את מעשה בראשית, שהוא אינו עבר "אמיתי" המקושר אל בני האדם אלא מעשה אלוהי המרוחק ממנו ולכן הוא אינו מנתק אותנו באמת מן השבת.

הרש"ר הירש באגרת צפון (יג) ובשמות (לה, א עמ' תס"ו) חוקר מהו ההבדל בין עבודה לבין מלאכה, ומסביר שכל מטרת איסור מלאכה אינה מנוחת הגוף מימות השבוע, אלא הנכחת תודעה מסוימת לאדם. על כן, ישנם דברים קשים פיזית המותרים בשבת כגון הזזת רהיטים, לעומת דברים נורא "פשוטים" כגון הדלקת גפרור והוצאה מרשות לרשות.

מתוך הבנה זו של מטרת איסור מלאכה בשבת, אנו מבינים שלכל איסור יש מטרת הנכחת תודעה שונה. מטרת איסור מצוות זכור היא לעזור לנו לנתק את תודעתנו מימות השבוע ולהנכיח לנו ממד של "קדושה", של "נבדלות".

המקומות הנוספים שבהם יכולה להיות מצוות זכור

כפי שלמדנו, הרמב"ן הוסיף על מצוות זכור מצווה נוספת שאינה אקטיבית כמו קידוש או ספירת הימים, שלא כמו שחשבנו עד כה, אלא היא מצווה פאסיבית בדיוק כמו ל"ט אבות מלאכה, והיא בכל זאת חלק מהציווי. ולכן נאלצנו להבין את מהות מצוות זכור בצורה שונה ומורחבת הרבה יותר, עם מטרה להנכיח תודעה בצורה שונה, ולכן יכול להיות שישנן עוד מצוות שכל מהותן היא דווקא מצוות זכור, ולא מצוות שמור.

כך למשל אנו למדים על איסור הכנה מקודש לחול:

מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת ר' ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים לשבת וחלבי שבת קריבין

ביום הכפורים ר' עקיבא אומר לא של שבת קריבין ביום הכפורים ולא של יום הכפורים קריבין בשבת (משנה, שבת טו, ג).

דין זה לא נכלל כאחד מל'ט אבות מלאכה, ובכל זאת לא נשאלת השאלה הברורה "מנהגי מילה", אך בהחלט יכול להיות שעל פי ההסבר שהסברנו למהות מצוות זכור ומטרתה, אין בכלל צורך לשאול שאלה זאת שהרי המצווה היא במהותה מצוות זכור, ולכן מקורה ברור מאליו. מטרת מצוות זכור היא לנתק בין השבת לבין שאר ימות השבוע, וכאשר אנו נמצאים בשבת, להיות לחלוטין בשבת בלי שום מחשבות על "עולם המלאכה".

בנוסף, במשנה שבדף סז ע"ב הובא לנו דין שוכח עיקר שבת - אדם שידע מה היא שבת ושכח מה החיובים או האם יש שבת, אדם כזה מחויב בחטאת אחת. לעומת זאת, בהמשך הגמרא אנו למדים שאנוס פטור, ותינוק שנשבה הוא גם פטור. רש"י מסביר שמדובר באדם ש"אומר מותר": על פי דין, אדם האומר מותר פטור מכיוון שהוא אנוס, ועל כן ברור מדוע אדם שלא ידע על קיומה של שבת או איך לקיימה פטור. מצד שני, במשנה נאמר לנו הדין שאדם ששכח את עיקר שבת ועל כן חטא הרבה פעמים בהרבה שבתות מחויב חטאת אחת; חטאת אחת זו תמוהה, שהרי על פי ההסבר של רש"י עליו להיות פטור. גם על פי הפשט, אם חטאיו נקראים חטאים אזי יתחייב על כולם, ואם אינם נקראים חטאים שיהיה פטור לחלוטין, מה זו הפשרה המוזרה שהמשנה מציעה, שיתחייב רק חטאת אחת? נראה אם כן שחטאו היחיד שעליו האדם מביא חטאת הוא דווקא במצוות זכור - אותו אדם שכח עיקר שבת!

אדם שלא מצליח להתחבר לשבת באופן הראוי, ועובר על מצווה זו, מחויב חטאת, ואילו אמור להיות פטור לחלוטין משאר הדברים, על פי רש"י, שהרי הוא כאנוס.

לאחר שראינו שעניין מצוות זכור הוא דווקא הניתוק וההפרדה בין ימות השבוע לבין השבת, נוכל להבין את הטעם התמוה של שביית כלים - לא משום שיש לנו איסור שתקיים מלאכה בשבת, שהרי זו אמירה קשה ביותר; לא משום גזירות,

משום שגם זו אמירה שנראית בדיעבדית ודחוקה, שלא כמשניות; אלא עניין שבינת כלים הוא, שכאשר מתרחשת מלאכה כלשהי בעולם, האדם מתקשה לנתק עצמו ממנה וחושב עליה בכל רגע ורגע. הדוגמה הבולטת לכך בבבלי היא איסור השימוש בריחיים - מכיוון שריחיים עושות רעש אסור להשתמש בהן, ומה הקשר בין רעש לבין מלאכה - אלא שעניין הרעש באמת מפריע לנו לתודעת השבת, וזה עניין מצוות הזכור. דוגמה נוספת מהירושלמי היא, שצלי בשר וביצה דרכם להתהפך, ולכן כולם מודים שאסור, אך מה עניין תשובה זו - הרבה מפרשים מנסים לפרש על פי הבבלי ולומר שזו תשובה הטוענת שמדובר פה על גזרה שמה יחתה בגחלים. אך אם נחשוב על הלך הרוח של אדם שמבשל בשר בצורה שונה מאיך שצריך לעשותה, וזה האוכל שלו לשבת, והוא באמת לא יודע איך הבשר ייצא - ברור לנו מדוע כל מחשבתו תהיה על הבשר הזה כל הזמן, ולכן הוא בכלל לא יצליח להיכנס להלך הרוח הדרוש בשבת. זו הסיבה לאיסור.

הרחבת ההבנה של ל"ט אבות מלאכה

לאחר שראינו שמצוות זכור הרבה יותר רחבה ממה שפירשנו בהתחלה בדברי הראשונים, ולכאורה גם ממה שנראה במבט ראשון מהתלמוד, אנו מחויבים לבדוק האם האקסיומה הראשונה שלנו, של"ט אבות מלאכה הם מצוות שמור. מדוע שכך יהיה, הרי בשני הציווים הללו נאמר "לא תעשה כל מלאכה", וציווי אחד נאמר על מנת לזכור ואחד על מנת לשמור? האם יכול להיות שישנן מלאכות שמטרתן דווקא היא מצוות זכור?

בדף עג ע"ב בשבת נשאלת השאלה מדוע המלאכות בורר, זורה ומרקד הופרדו לשלוש מלאכות שונות, שהרי הן כמעט אותו הדבר. תשובת אביי בגמרא היא שמה שנעשה במשכן - הוא נחשב כמלאכה. תשובה זו לא מספקת כלל, והאם יכול להיות שיש תשובה אחרת שמסבירה את ההבדל המהותי בין המלאכות?

מיד לאחר שאלת הגמרא, מובאת לנו הסוגייה שמסבירה את מהות בורר. למסקנת הגמרא, תשובת אביי לכאורה היא זו שמתקבלת:

אלא אמר אביי: בורר ואוכל - לאלתר, ובורר ומניח - לאלתר, ולבו ביום - לא יברור, ואם בירר - נעשה כבורר לאוצר, וחייב חטאת. אמרוה רבנן קמיה דרבא, אמר להו: שפיר אמר נחמני (שבת עד ע"א).

אביי טוען שהאדם הבורר לאלתר פטור, מכיוון שאותו אדם לא נחשב בורר לאוצר - הפרמטר המחייב בברירה הוא דווקא עניין האגירה, השמירה לעתיד. אדם שמכוון לאגירה לטווח הארוך הוא זה שמחויב מבחינת מלאכת בורר.

על פי הסברנו, יכול להיות שאביי מביא כאן תירוץ נוסף לשאלת הגמרא בסוגייה הקודמת, אביי מוסיף את אחד המהויות וההבדלים של מלאכת בורר משאר המלאכות: מלאכה זו מכוונת לטווח הרחוק, כאשר האדם בורר הוא לא חושב כלל על שבת המנותקת והאידיאלית. אדם זה חוטא במצוות זכור, שהרי פתאום הוא חושב על העתיד, על החורף או העסקים, ואיך עליו לשמור את התבואה, ועל כן אסור לנו לעשות את מלאכת בורר. על כן מלאכת בורר נפרדת ממלאכת זורה ומרקד.

לאחר שראינו שישנן מלאכות שמחויבות ממצוות זכור, עלינו להניח שיש עוד כמה וכמה מלאכות כאלה. אתן לכך עוד דוגמה:

מלאכת קושר נאמרת בפרק טו, צמודה למשנת הכנה מקודש לחול, ויש לה כלל - כל קשר שהוא בר קיימא הוא קשר שמחויבים עליו ממלאכת קושר - הדגמאות לקשרים כאלו הם קשר הספנין וקשר הגמלין - מדוע שדווקא קשר שהוא בר של קיימא, שהוא לטווח הרחוק, הוא הקשר שאנו מחויבים עליו? תשובה ראשונה יכולה להיות שמבחינה איכותית הוא קשר טוב יותר, אך היא פחות סבירה, הן משום שהכלל הראשון במלאכת קושר הוא שקשר שאפשר להתירו ביד אחת הוא

קשר שפטורים עליו, והוא נראה ככלל שמסביר את עניין האיכות, ועל פי התוספתא נראה שכללים אלה אינם חולקים אחד על השני. ולכן נראה לפרש שדווקא העניין כאן הוא הזמן, במיוחד לאור זאת שהדוגמאות לקשרים אסורים הן על קשרים הקשורים למסעות; לעומת הקשרים המותרים שהם לצורך מידי, כגון קשרים של בגדים, נעליים וסנדלים, נאדות יין ושמן וכדומה. נראה שדווקא עניין מלאכת קושר היא לעתיד ולתכנון.

הוכחה נוספת לכך היא מבריייתא המובאת בירושלמי:

תני רבי הושעיא חותל של תמרים ופטיליא של תמרים קורע ומתיר ובלבד שלא יקשור (ירושלמי, שבת טו, א).

והנה אנו רואים שלמרות שמותר להתיר דבר מסויים לשימוש מידי, אסור לקשור אותו חזרה לצורך שמירה על הטרייות של האוכל. הסיבה לכך היא שכל עניין הקשר של קיימא הוא עניין המחשבה על העתיד, הניתוק של האדם מתוך השבת, וזהו עניין ומהות מצוות זכור.

סיכום

כפי שראינו, לפחות על פי הפירושים "הקלאסיים", מצוות זכור היא מצווה אקטיבית, לעומת מצוות שמור שהיא מצווה פאסיבית. חילוק זה מצמצם את כל מצוות הזכור ביחס לשבת, שהרי כל מהותה של השבת היא הפאסיביות וחוסר הפעולה. על כן, בדרך הרמב"ן, רש"י והמכילתא, למדנו שלמצוות זכור יש ערך אחר הרבה יותר גבוה. מטרת מצוות זכור היא ההפרדה בין שבת לבין שאר ימות השבוע, ולכן קידוש הוא הדבר הברור ביותר ביחס לשבת, שהרי הוא מקדש את היום ומבדיל אותו משאר הימים. אולם, ישנם הרבה מאוד ציוויים והלכות שמטרתם היא הבדלה בין שבת ליום חול. ייתכן שמכיוון שלמצוות שמור יש מהות אחרת ממצוות זכור, יש להן טעמים שונים, שהרי מצוות שמור מנסה לחבר אותנו ליציאת מצרים - העבר הפרטי שלי, החיבור אל ההיסטוריה - דבר שלא ייתכן במצוות זכור, שהרי כל מטרתה היא להנכיח לאדם את הרגע הקדוש. על כן, טעם

המצווה הוא משום שהקב"ה שבת, עובדה שאינה היסטוריה "חיה" בשבילנו, ועל כן אינה יוצרת שום חיבור בין היום הקדוש לשאר ימות החול.

בנוסף, ראינו שייטכן שגם החילוק הברור בין ל"ט אבות מלאכה, השייכות שבאופן מובהק למצוות שמור - לעומת שאר ההלכות, שייטכן ששייכות למצוות שמור וייטכן ששייכות למצוות זכור - אינו מוכרח כלל. הבאנו שלוש דוגמאות למלאכות שיכול להיות שעניינן הוא דווקא מציווי זכור, והצורך להבדיל בין קודש לחול. החקירה של הרש"ר הירש באמת מלמדת אותנו שההבדל בין עבודה למלאכה הוא דווקא בצורת הנכחת התודעה, כאשר עבודה מדברת על מעשה פיזי קשה לעומת מלאכה שהיא מעשה של תכנון ושימוש במוח. ולכן דווקא האמירה שישנן מלאכות שנועדו לשמש אותנו משום מצוות זכור, כפי שהסברנו - בצורה של הנכחת תודעה בשבת עצמה, וניסיון לנתק משאר ימי המעשה - הרבה יותר מובנת ועולה בפשטות מן הפסוקים.

